

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ПЕНІТЕНЦІАРНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА
НАВЧАЛЬНО-НАУККОВОГО ІНСТИТУТУ ПРАВА, ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА
ПСИХОЛОГІЇ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Сучасні проблеми публічного адміністрування в Україні

для підготовки здобувачів на другому (магістерському) рівні вищої освіти
за спеціальністю К9 Правоохоронна діяльність

РОЗРОБНИК:

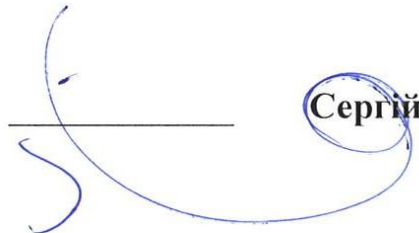
доцент кафедри,
кандидат наук з державного
управління, доцент, капітан вн. сл.

 Катерина ДЕНИСЕНКО

Розглянуто та затверджено на
засіданні кафедри
«31» серпня 2026 року, протокол № 1

Узгоджено з гарантом освітньої програми

Обсяг: 3 кредити ECTS.

 Сергій ІВАШКО

Чернігів 2026

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Актуальність вивчення навчальної дисципліни «Сучасні проблеми публічного адміністрування в Україні» зумовлена трансформацією системи публічного управління, необхідністю підвищення ефективності діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, розвитком цифрових технологій, євроінтеграційними процесами, а також новими завданнями публічної адміністрації в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України. Сучасне публічне адміністрування потребує поєднання законності, ефективності, відкритості, підзвітності, доброчесності та орієнтації на забезпечення прав і свобод людини.

Предметом навчальної дисципліни «Сучасні проблеми публічного адміністрування в Україні» є процес досягнення національних цілей та інтересів шляхом демократизації діяльності публічної сфери (законодавчих, виконавчих органів влади, органів місцевого самоврядування, судової системи, громадських організацій).

Основними складовими вивчення предмету є законодавча база; понятійний апарат, який характеризує публічне адміністрування як науково-практичну сферу; засади, механізми, органи публічного адміністрування; досвід застосування законів, принципів, методів, технологій та процедур в управлінні суб'єктами публічної сфери; функції та повноваження керівника як суб'єкта публічного адміністрування в органах державної влади та місцевого самоврядування; методи розробки, реалізації, моніторингу та контролю управлінських рішень на національному, регіональному, місцевому рівнях та в інших суб'єктах публічної сфери; особливості публічного адміністрування в соціальній, економічній сферах та в добровільних громадських об'єднаннях; форми та міра відповідальності за порушення законодавства; критерії оцінки результативності діяльності суб'єктів публічного адміністрування.

Навчальний план передбачає вивчення дисципліни «Сучасні проблеми публічного адміністрування в Україні» за денною формою навчання в обсязі 90 годин, в тому числі: 16 годин лекцій, 16 години семінарських занять, 58 годин самостійної роботи; на заочній формі навчання в обсязі 90 годин, в тому числі: 4 години лекцій, 6 годин семінарських занять, 80 годин самостійної роботи; усього 3 кредити ЄСТС.

Лекційні заняття охоплюють увесь курс і спрямовані на засвоєння здобувачам вищої освіти основних положень дисципліни «Сучасні проблеми публічного адміністрування в Україні».

Проведення семінарських занять має метою поглиблення та розширення у студентів знань галузі публічного адміністрування, формування умінь аналізувати, виявляти проблеми, вносити пропозиції з конкретних питань, застосовувати набуті теоретичні знання в практичній діяльності

Велике значення для вироблення навичок творчого підходу до вивчення курсу має організація *самостійної роботи* у всіх формах занять: практичних, при виконанні контрольних робіт, опрацюванні нормативних матеріалів, тестуванні, на науково-дослідному рівні з підготовки доповідей і виступів на наукових конференціях, круглих столах, семінарах тощо.

Опрацювання запланованих тем проводиться за навчальними посібниками, збірниками законодавчих актів, науковими монографіями, періодичними виданнями, в яких висвітлюються теоретичні питання публічного адміністрування та практика його застосування.

Метою вивчення дисципліни є оволодіння теоретичними знаннями з питань публічного адміністрування та набуття практичних вмінь і навичок щодо застосування законів, принципів, методів, технологій та процедур в управлінні суб'єктами публічної сфери; набуття вмінь та формування компетенцій, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень керівника (фахівця) суб'єкта публічного адміністрування, в тому числі для органів державної влади і місцевого самоврядування.

Завдання навчальної дисципліни є: поглиблення знань про сутність, систему та сучасні тенденції розвитку публічного адміністрування в Україні; формування здатності оцінювати ефективність управлінських рішень і механізмів їх реалізації; дослідження сучасних напрямів реформування публічного адміністрування; формування розуміння механізмів забезпечення прав і свобод людини у діяльності публічної адміністрації; вивчення сучасних форм взаємодії органів публічної влади з громадянським суспільством; дослідження особливостей діяльності публічної адміністрації в умовах воєнного стану, кризових ситуацій та повоєнного відновлення; розвиток здатності виявляти проблеми публічного адміністрування та обґрунтовувати практичні напрями їх вирішення.

Реалізація мети передбачає досягнення таких ключових складників:

Науково-теоретичний: опанування сучасних концепцій і підходів до публічного адміністрування, розуміння закономірностей його розвитку, особливостей функціонування системи публічної адміністрації в Україні, актуальних проблем її реформування та механізмів забезпечення ефективності публічного управління;

Практико-прикладний: розвиток навичок аналізу проблем публічного адміністрування, оцінювання управлінських рішень, визначення шляхів підвищення їх ефективності, застосування сучасних інструментів публічного управління, цифрових технологій та механізмів взаємодії органів публічної влади з громадськістю;

Ціннісно-професійний: формування професійної культури публічного управління, доброчесності, відповідальності, відкритості та підзвітності, усвідомлення пріоритету прав і свобод людини, суспільних інтересів та принципів належного врядування у діяльності суб'єктів публічної адміністрації.

Дисципліна спрямована на формування таких програмних компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1. Здатність брати участь у розробленні та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального процесуального права в професійній діяльності.

СК2. Здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов'язків.

СК4. Спроможність організовувати і керувати діяльністю підрозділів, створених для виконання завдань у сфері правоохоронної діяльності.

СК5. Здатність давати кваліфіковані юридичні висновки консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.

СК9. Здатність обирати оптимальні методи й засоби забезпечення публічної безпеки і порядку.

СК10. Здатність аналізувати, оцінювати й застосовувати сучасні інформаційні технології під час рішення професійних завдань.

СК11. Здатність взаємодіяти з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності.

СК12. Здатність до використання технічних приладів спеціальних засобів, інформаційно-пошукових систем та баз даних, спеціальної техніки, оперативних та оперативно-технічних засобів, здійснення оперативно-розшукової діяльності.

Результати навчання:

РН1. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців; зокрема, під час публічних виступів, дискусій, проведення занять.

РН2. Координувати діяльність суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку, а також здійснювати взаємодію з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності.

РН3. Організовувати та керувати діяльністю підрозділів, які здійснюють правоохоронну діяльність

РН4. Узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, з урахуванням цілей, обмежень, правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.

РН5. Аналізувати умови і причини вчинення правопорушень, визначати шляхи їх усунення.

РН7. Оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт у процесі управління правоохоронним підрозділом в різних умовах обстановки, а також розробляти відповідні аналітичні та інформаційні матеріали, робити усні та письмові звіти та доповіді.

РН8. Забезпечувати законність та правопорядок, захист прав та інтересів особистості, суспільства, держави з використанням ефективних методів й засобів забезпечення публічної безпеки і порядку в межах виконання своїх посадових обов'язків.

РН11. Розробляти та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності.

РН12. Надавати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності

РН13. Відшуковувати необхідну інформацію в спеціальній літературі, базах даних, інших Джерелах інформації, аналізувати та об'єктивно оцінювати інформацію.

РН14. Розробляти та управляти проектами у сфері правоохоронної діяльності та з дотичних міждисциплінарних напрямів, аналізувати вимоги, визначати цілі, завдання, ресурси, строки, виконавців.

РН15. Модифікувати основні методи та засоби забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку.

РН16. Використовувати сучасні методи і засоби системного аналізу, імітаційного моделювання, збирання та оброблення інформації для аналізу варіантів і прийняття рішень при виконанні професійних завдань.

РН18. Мати навички вирішення завдань у складі міжвідомчих органів з проблем забезпечення безпеки та підтримання правопорядку.

РН19. Аналізувати обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, прогнозувати розвиток дій правопорушників, вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення правопорушень.

СТРУКТУРА (ЗМІСТ) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ те ми	Назви розділів і тем	Кількість годин							
		Денна форма				Заочна форма			
		Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
1	2		Л	СЗ	СР		Л	СЗ	СР
3	4	5	6	7	8	9	10		
Розділ 1. Сутність та напрями розвитку науки і практики "публічного адміністрування"									
1.	Тема 1. Предмет та методологічна основа публічного адміністрування	11	2	2	7	12	2		10
2.	Тема 2. Основні теорії управління державою та суспільством	11	2	2	7	12	2		10
3.	Тема3. Публічне адміністрування в політичній, економічній, соціальній сферах	11	2	2	7	10			10
4.	Тема4. Громадянське суспільство, як суб'єкт формування цілей публічного адміністрування.	11	2	2	7	12		2	10
5.	Тема 5. Організація публічного адміністрування (органи, методи, механізми)	11	2	2	7	10			10
6.	Тема 6. Розробка, прийняття та виконання рішень в публічному адмініструванні	11	2	2	7	12		2	10
	Всього за розділ 1	66	12	12	42	68	4	4	60
Розділ 2. Результативність та критерії оцінки ефективності публічного адміністрування									
7.	Тема 7. Результативність та ефективність публічного адміністрування	12	2	2	8	12		2	10
8.	Тема 8. Відповідальність в публічному адмініструванні	12	2	2	8	10			10
	Всього за розділ 2	24	4	4	16	22		2	20
	Усього за семестр	90	16	16	58	90	4	6	80

ЗАВДАННЯ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття

Готуючись до семінарського заняття Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів.

*Плани семінарських занять***Тема 1. Предмет та методологічна основа публічного адміністрування**

1. Предметна сфера публічного адміністрування

2. Понятійний апарат публічного адміністрування
3. Єдність і розмежування понять «публічне адміністрування» та «державне управління».
4. Управлінські патології

Тема 2. Основні теорії управління державою та суспільством

1. Основні теорії походження держави
2. Форми управління державою
3. Функції держави
4. Місце держави в політичній системі
5. Тенденції в розвитку державного управління

Тема 3. Публічне адміністрування в політичній, економічній, соціальній сферах

1. Взаємозв'язок економічної науки, соціології та політології
2. Особливості поведінки людей в політичній сфері
3. Публічне адміністрування – людина, колектив, суспільство
4. Публічне адміністрування в соціальній сфері
5. Публічне адміністрування в економічній сфері

Тема 4. Громадянське суспільство, як суб'єкт формування цілей публічного адміністрування

1. Науково-практична сутність поняття «громадянське суспільство»
2. Взаємодія громадянського суспільства і держави
3. Функції та принципи громадянського суспільства
4. Місце і роль об'єднань громадян, політичних партій та громадських організацій у публічному адмініструванні

Тема 5. Організація публічного адміністрування

1. Органи публічного адміністрування
2. Держава як суб'єкт політичної влади
3. Сучасні погляди на теорію ідеальної бюрократії
4. Трансформація державного управління в Україні до публічного адміністрування

Тема 6. Розробка, прийняття та виконання рішень в публічному адмініструванні

1. Поняття та характеристика «управлінських рішень»
2. Вимоги до прийняття управлінських рішень
3. Процес прийняття управлінських рішень
4. Фактори, які впливають на процес прийняття управлінських рішень

Тема 7. Результативність та ефективність публічного адміністрування

1. Поняття результативності та ефективності публічного адміністрування
2. Концептуальні засади підвищення результативності та ефективності публічного адміністрування
3. Фактори підвищення ефективності публічного адміністрування

Тема 8. Відповідальність в публічному адмініструванні

1. Правопорушення та відповідальність
2. Відповідальність органів державної влади та місцевого самоврядування, державних і

комунальних підприємств, установ і організацій, посадових осіб за правопорушення у сфері публічного адміністрування

3. Правопорушення та відповідальність при здійсненні міжнародної публічної діяльності

Завдання для самостійної роботи

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту.

1. Теорії та напрями реформування державного управління в країнах ЄС, США, Японії.
2. Людський фактор в реформуванні політичної, економічної і соціальної систем.
3. Громадянське суспільство як сфера формування єдиного комплексу цінностей та відносин.
4. Економічна влада. Взаємозв'язок економічної та політичної влади. Лобізм.
5. Публічна адміністрування та муніципальна влада.
6. Закони та принципи публічного адміністрування.
7. Публічне адміністрування як процес вироблення, прийняття та виконання управлінських рішень.
8. Тенденції розвитку публічного адміністрування
9. Цінності та дерево цілей публічного адміністрування.
10. Корпоративна влада та публічне адміністрування.
11. Інформаційна діяльність управлінця як об'єкт соціально-філософської рефлексії.
12. Концептуалізація інформаційно-комунікативного менеджменту в контексті нелінійно-синергетичної методології.
13. Умови адміністративної діяльності в умовах еволюції суспільства від інформаційного до смарт-суспільства.
14. Поняття «публічної сфери» як єдності економічної, соціальної і політичної сфер.
15. Ноосферно-духовна концепція публічної сфери як єдності економічної, соціальної і публічної сфер.
16. Вплив факторів та загроз на діяльність публічної сфери.
17. Місце і роль зворотних зв'язків в публічній сфері.
18. Детермінанти підвищення ефективності публічного управління та адміністрування.
19. Ноосферне управління в системі державної влади України.

Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні науково-дослідні завдання

Індивідуальні завдання виконуються обсягом до 10 сторінок за темою, яка обирається з нижченаведеного переліку або індивідуальною темою погодженою з викладачем. ІНДЗ має бути надруковано в текстовому редакторі Microsoft Word у форматі doc, docx. Поля з усіх сторін – 20 мм. Шрифт – Times New Roman, кегель 14 з інтервалом 1,5. Відступ – 1 см. Сторінки нумеруються (окрім титульного аркушу). Список використаних джерел оформляється в порядку згадування у тексті. Бібліографічний запис робіт подається згідно з ДСТУ 8302:2015.

Теми:

1. Теоретико-методологічні основи публічного адміністрування як дисципліни, науки і наукового напрямку
2. Управління суспільством як головне призначення публічного адміністрування
3. Закон синергії як загальний закон публічного адміністрування
4. Закон необхідності посилення регулювання та управління соціальними процесами в контексті процесів самоорганізації
5. Загальносистемні методологічні принципи самоорганізації публічного адміністрування
6. Публічне адміністрування і демократичне врядування: співвідношення понять
7. Гуманізація системи публічного адміністрування
8. Формування державно-приватного партнерства
9. Особливості розвитку публічного адміністрування в країнах Європи
10. Особливості розвитку публічного адміністрування в країнах Латинської Америки
11. Інструменти New Public Management
12. Інструменти адміністрування
13. Тенденції розвитку кадрового менеджменту в органах державної влади
14. Специфіка української моделі публічного адміністрування
15. Основи та стратегії реалізації електронного урядування
16. Національна безпека як важлива складова публічного адміністрування
17. Влада як основний засіб публічного адміністрування
18. Загальний закон соціального управління
19. Управління як визначальна функція публічного адміністрування
20. Послідовність прийняття управлінських рішень
21. Стилi публічного адміністрування
22. Формування механізму «дерева цілей» публічного адміністрування

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання ваших досягнень (денна форма) відбувається за системою відображеною в Таблиці 1

Таблиця 1

№ теми	Назва теми	Форма заняття	
		Лекції	Семінари
1	Предмет та методологічна основа публічного адміністрування	-	6
2	Основні теорії управління державою та суспільством	-	6
3	Публічне адміністрування в політичній, економічній, соціальній сферах	-	6
4	Громадянське суспільство, як суб'єкт формування цілей публічного адміністрування	-	6
5	Організація публічного адміністрування	-	6
6	Розробка, прийняття та виконання рішень в публічному адмініструванні		6
7	Результативність та ефективність публічного адміністрування	-	6

8	Відповідальність в публічному адмініструванні	-	6
Разом		-	48
Виконання завдання з написання ІНДЗ		12	
Залік		40	
Всього		100 балів	

Оцінювання ваших досягнень (заочна форма) відбувається за системою відображеною в Таблиці 2

Таблиця 2

№ теми	Назва теми	Форма заняття	
		Лекції	Семінари
4	Громадянське суспільство, як суб'єкт формування цілей публічного адміністрування	-	12
6	Розробка, прийняття та виконання рішень в публічному адмініструванні		12
7	Результативність та ефективність публічного адміністрування	-	12
Разом		-	36
Виконання завдання з написання ІНДЗ		12	
Виконання завдань самостійної роботи		12	
Залік		40	
Всього		100 балів	

Робота на семінарських (практичних) заняттях оцінюється викладачем із розрахунку балів, зазначених у таблиці. Здобувач може виконати індивідуальну роботу, за визначеною формою та тематикою.

Підсумковий контроль з дисципліни здійснюється у вигляді заліку/екзамену, на якому можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості відповідей.

Якщо під час проходження курсу здобувач набрав 60 балів, він має право не складати залік/екзамен вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в таблиці.

Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 3.

Таблиця 3

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Предметна сфера публічного адміністрування
1. Понятійний апарат публічного адміністрування
2. Єдність і розмежування понять «публічне адміністрування» та «публічне управління».
3. Поняття управлінських патологій
4. Класифікація управлінських патологій
5. Причин патологій державного управління
6. Основні теорії походження держави
7. Поняття та ознаки форми управління державою
8. Поняття, ознаки та види монархій
9. Поняття, ознаки та види республік
10. Функції держави
11. Місце держави в політичній системі
12. Тенденції розвитку державного управління
13. Взаємозв'язок економічної науки, соціології та політології
14. Особливості поведінки людей в політичній сфері
15. Публічне адміністрування – людина, колектив, суспільство
16. Публічне адміністрування в соціальній сфері
17. Публічне адміністрування в економічній сфері
18. Науково-практична сутність поняття «громадянське суспільство»
19. Риси громадянського суспільства
20. Інститути громадянського суспільства
21. Функції громадянського суспільства
22. Принципи громадянського суспільства
23. Місце і роль об'єднань громадян у публічному адмініструванні
24. Місце і роль політичних партій у публічному адмініструванні
25. Місце і роль громадських організацій у публічному адмініструванні
26. Особливості взаємовідносин в системі громадянського суспільства
27. Задачі громадянського суспільства
28. Співвідношення понять «громадянське суспільство» та «правова держава»
29. Система органів державної влади
30. Система органів місцевого самоврядування
31. Спільні риси, відмінності та проблеми взаємодії місцевого самоврядування та державної виконавчої влади
32. Концепції формування системи кадрового забезпечення державного управління
33. Держава як суб'єкт політичної влади
34. Сучасні погляди на теорію ідеальної бюрократії
35. Ознаки бюрократизму
36. Трансформація державного управління в Україні до публічного адміністрування
37. Основні концепції формування системи державного управління, які застосовуються публічним адмініструванням
38. Основні функції адміністративного апарату в органах державної влади
39. Значення системи кадрового забезпечення публічного адміністрування
40. Поняття та характеристика «управлінських рішень»

41. Правила прийняття управлінських рішень
42. Функції управлінських рішень
43. Класифікація управлінських рішень
44. Вимоги до прийняття управлінських рішень
45. Процес прийняття управлінських рішень
46. Квадрат Декарта у процесі прийняття рішень
47. Фактори, які впливають на процес прийняття управлінських рішень
48. Специфіка процедури оцінювання людьми результатів і наслідків дій і рішень керуючого суб'єкта
49. Сутність системи прийняття та реалізації управлінських рішень
50. Підходи до прийняття управлінських рішень
51. Поняття та критерії результативності публічного адміністрування
52. Поняття та критерії ефективності публічного адміністрування
53. Концептуальні засади підвищення результативності та ефективності публічного адміністрування
54. Фактори підвищення ефективності публічного адміністрування
55. Мета оцінки ефективності публічного адміністрування
56. Базові цінності сучасної України
57. Правопорушення та відповідальність
58. Відповідальність органів державної влади та місцевого самоврядування, державних і комунальних підприємств, установ і організацій, посадових осіб за правопорушення у сфері публічного адміністрування
59. Правопорушення та відповідальність при здійсненні міжнародної публічної діяльності

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні курсових робіт (принципи описані у Законі України «Про академічну доброчесність» від 18 грудня 2025 року №4742ІХ (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>) та Кодексі академічної доброчесності Пенітенціарної академії України від 30 березня 2026 року №132/ОД (<https://pau.edu.ua/higher-education-quality-assurance-sector/academic-integrity/>). Списування під час підсумкового контролю, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Рекомендована література

Основна

1. Конституція України: від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>
4. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>

5. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
6. Белов Д. М., Правоохоронна функція держави: роль та місце органів прокуратури. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Право. 2023. Т.1. Вип. 76. С.13-19.
7. Бойко І., Соловійова О. Вплив ідеї людиноцентризму на зміст адміністративного права. International Science Journal of Jurisprudence & Philosophy.Vol.2. No.1. 2023. pp.1-12.doi:10.46299/j.isjpr.20230201.01.
8. Боняк В. О. Демократичний контроль як інструмент забезпечення підзвітності та відповідальності органів місцевого самоврядування. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: юридична. 2023. № 3. С. 42-50.
9. Бучинська А.Й. Правове забезпечення цифровізації публічного адміністрування в Європейському Союзі. Серія Право. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2025. Вип. 88. Ч. 4. С. 35-41.
10. Васільєва Л. Взаємодія органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства в умовах децентралізації влади. Економічні горизонти. 2023. № 1 (23). С. 43–50.
11. Вдовенко С.М., Вдовенко І.С., Вдовенко О.І. Освітньо-правові аспекти публічного управління. Чернігів. 2023. 167 с.
12. Голик Ю. Ю. Реалізація принципу підзвітності та відповідальності органів місцевого самоврядування: компаративний аналіз. Нове українське право. 2023. № 1. С. 208-214.
13. Гординя Н. Д. Психологічні особливості прийняття ефективних управлінських рішень державними службовцями в умовах воєнного стану в Україні. Вісник Національного університету оборони України. 2023. № 1 (71). С. 48-58.
14. Джура Х. Ю. Елементи механізму правового забезпечення соціальної функції держави. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Право. 2023. Т. 3. Вип. 75. С. 19-24.
15. Драпушко Р. Г., Горінов П. В., Міненко Є. С. Ефективність залучення молоді до прийняття управлінських рішень. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. Том 33 (72). № 3. С. 54-59.
16. Історія державного управління в Україні: конспект лекцій / Ю.М. Перга. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 55 с.
17. Канюк О. Фактори, що впливають на процес прийняття і реалізації управлінських рішень на підприємствах. Геополітика України: історія і сучасність. 2023. № 1 (30). С. 129-135.
18. Кір'ян О., Гайдаш М., Карлов, Г. Роль керівника в процесі прийняття управлінського рішення. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2022. № 14 (28). URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal2/article/view/487/423>
19. Кісіляк Д. В., Ковальова С. Г. Бюрократія як елемент політико-правового порядку. VII Юридичні могилянські читання : Всеукр. наук. практ. конф. : програма та тези / ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2022. С. 83-85.
20. Колонтай С.М. Публічне управління та адміністрування: конспект лекцій. Одеса, Одеський державний екологічний університет. 2022. 115 с.
21. Косяк О.В., Павліченко Є.В., Волошина К.А. Правові основи організації як процесу та функції в системі державного управління. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право. 2023. Вип. 77. Ч. 1. С. 112-116.
22. Кравченко І. О., Ткаченко В. В. Правовий статус органів місцевого самоврядування як суб'єктів публічного управління (адміністрування). Академічні візії. 2025. № 41. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/1830/1704>
23. Кравченко М., Голюк В. Прийняття управлінських рішень: сутність та сучасні тенденції розвитку. Економіка та суспільство. 2022. № 40. <https://doi.org/10.32782/2524->

[0072/2022-40-37](#)

24. Купрійчук В. М., Пінкевич В. В. Інформатизація публічного управління соціальною сферою України: теоретичні засади та практичні аспекти. Економіка. Управління. Інновації. 2026. № 38. С. 337–350. DOI: [10.35433/ISSN2410-3748-2026-1\(38\)-21](#)

25. Лопушинський І.П., Дурман М.О., Малахова Т.В. Механізми забезпечення ефективності публічного управління та результативності адміністрування. Вісник ХНТУ. 2022. № 3 (82). С. 135-144.

26. Лютий М. О. Про оцінювання ефективності публічного управління територіальними громадами. Публічне урядування. 2022. № 1 (29). С. 42-51.

27. Менеджмент у публічному управлінні та адмініструванні: навч. посіб. / В.О. Дементов; МВС України, Сумська філія Харків. нац. університету внутрішніх справ, Каф. соціально-економічних дисциплін. Суми: ФОП Литовченко Є.Б., 2026. 220 с.

28. Мулеса Е. В. Соціальна відповідальність органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2022. № 1 (59). С. 67-72.

29. Павлов О. І. Міждисциплінарні зв'язки економічної науки: світова та українська практика. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2022. № 35. С. 25-32.

30. Половцев О.В., Голова А.В., Дубін Д.Л. Ретроспективний аналіз суспільно-політичних умов процесу трансформації функціонального змісту діяльності публічної влади. Вісник ХНТУ. 2023. № 1 (84). С. 233-238.

31. Публічне управління та адміністрування в умовах сучасних трансформацій : навчальний посібник [для здобувачів вищої освіти галузі знань D за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування»] / Г. В. Ортіна, Ю. Є. Вороніна, І. Г. Юник, Л. М. Єфіменко, Б. І. Беззубко; ТДАТУ. Запоріжжя, 2026. 264 с.

32. Руденко, Л. Д. Організаційно-правовий механізм цифровізації діяльності органів публічного адміністрування. Академічні візії. 2025. № 40. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1725/1613>

33. Рядінська В. Правове регулювання цифровізації публічного управління в Європейському Союзі. Академічні візії. 2025. № 39. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1664/1552>

34. Семенчук Т., Кіпран І. Популізм у публічному управлінні. Український економічний часопис. 2025. № 9. С. 132–135.

35. Сидоренко Н. Сучасні тенденції розвитку публічного управління. Аспекти публічного управління. 2022. № 10 (3). С. 59-63.

36. Фелик О. В. Методологія аналізу адміністративно-правових засад інструментів публічного адміністрування. Право і суспільство. 2026. № 1. С. 85-91. <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2026.1.2.11>

37. Хорошилов Є. Г. Методологія дослідження розвитку людських ресурсів в системі публічного управління. Молодий вчений. 2026. № 4 (141). <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2026-4-141-7>

38. Чуб А. В., Крилов Д. В. Адміністративні процедури публічного управління. Український політико-правовий дискурс. 2025. № 10. URL: <https://ppdnz.com.ua/index.php/home/article/view/222/142>

39. Шевчук О., Кравченко О. Реформування державного управління під час війни. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки». 2023. № 26. С. 107-109.

40. Шульга О. А. Методичні засади прийняття управлінських рішень. Підприємництво та інновації. 2022. № 22. С. 54-58.

Допоміжна

41. Денисенко К.В., Борко І.С. Формування відкритості та прозорості діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України. Інтеграція теорії у практику: проблеми, пошуки, перспективи : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 04 листоп. 2022 р.) / гол. ред. О. М. Тогочинський ; Академія Державної пенітенціарної служби. Чернігів : Академія ДПтС, 2022. С. 215-217.

42. Денисенко К.В., Борко І.С. Реалізація права на використання електронних інструментів демократії в Державній кримінально-виконавчій службі України. Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення: збірник тез Науково-практичного круглого столу, присвяченого 74-й річниці проголошення Загальної декларації прав людини (м. Хмельницький, 9 грудня 2022 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2022. С. 70-72.

43. Денисенко К.В., Шамрук Н. Б., Борко І.С. Роль Міністерства цифрової трансформації України у цифровізації діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки. 2023. № 2. Том 34 (73). С. 85-90. <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2023.2/14>

44. Денисенко К.В., Борко І.С. Деякі проблемні питання щодо забезпечення принципу незалежності в діяльності Уповноваженого Верховної Ради з прав людини. Інтеграція теорії у практику: проблеми, пошуки, перспективи в умовах воєнного стану : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 01 листопада 2023 р.) / голов. ред. В. Ф. Пузирний ; Пенітенціарна академія України. Чернігів : ПАУ, 2023. С. 191-194.

45. Денисенко К.В., Юрченко Л.С. Сучасний стан громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів в Україні. Аналітично-порівняльне правознавство. 2025. № 1. С. 89-94.

46. Denysenko K., Kyselyov D. Some peculiarities of the functioning of The State Criminal and executive service of Ukraine under contemporary security challenges. Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право. 2026. № 2 (28). С. 324-333. doi: <https://doi.org/10.32755/sjlaw.2026.02.324>

47. Kateryna V. Denysenko, Valentyna M. Lytvynenko, Iryna M. Korostashivets, Oksana S. Dudchenko, Lyudmyla A. Maslova. Imposition of disciplinary actions against the employees of Pre-trial detention centres (Germany, Poland, Ukraine). *Amazonia Investiga*. 2022. № 11(50). Pp. 16-26. <https://doi.org/10.34069/AI/2022.50.02.2> (Web of Science).

48. Бадер А. В. Місце державного перевороту в функціонуванні політичних систем світ-економіки (цілісно-системний аналіз). Гілея: науковий вісник : 36. наук. праць. 2020. Вип. 155. С. 201-205.

49. Бакуменко В. Д., Надолішній П. І. Теоретичні та організаційні засади державного управління : навч. посіб. Київ : Міленіум, 2003. 256 с.

50. Безпалова О.І. Правоохоронна функція держави: від методології до практики // Свобода, безпека та незалежність: правовий вимір: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, Національний авіаційний університет, 24 лютого 2023 р. С. 312-313.

51. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: Організаційно-правові засади : монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.

52. Буник М. Публічна політика. Новітня політична лексика (неологізми, okazіonalіzми та інші новотвори): навч. енциклопедичний словник-довідник / за наук. ред. Хоми Н. М. Львів: «Новий світ – 2000», 2015. С.323-324.

53. Буник М. Публічна політика. Новітня політична лексика (неологізми, okazіonalіzми та інші новотвори): навч. енциклопедичний словник-довідник / за наук. ред. Хоми Н. М. Львів: «Новий світ – 2000», 2015. С.323-324.

54. Вдовенко С. М., Вдовенко Ю. С., Рогова О. В. Публічне адміністрування: Навч. посіб. Ніжин: ТПК «Орхідея», 2017. 252 с.
55. Вдовенко С. М., Вдовенко Ю. С., Рогова О. В. Публічне адміністрування: Навч. посіб. Ніжин: ТПК «Орхідея», 2017. 252 с.
56. Взаємодія громадянського суспільства, особи і держави: вектор удосконалення: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-й річниці Конституції України (м. Київ, 22 червня 2021 р.). Київ: Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. 240 с.
57. Виконавча влада в Україні : навч. посіб. / за заг. ред. Н. Р. Нижник. Київ : Вид-во УАДУ, 2002. 128 с.
58. Воронов І. О. Виклик «Левіафану»: еволюція і перспективи громадянського суспільства. Київ: Генеза, 2007. 398 с.
59. Воронько О. А. Керівні кадри: державна політика та система управління. Київ : Вид-во УАДУ, 2000. 150 с.
60. Ганушин С. Н. Поступ громадянського суспільства в Україні у межах антропологічного виміру публічного управління. Право та державне управління. 2021. № 2. С. 258-263.
61. Головатий М.Ф., Панасюк М.Б. Соціальна політика і соціальна робота: Термінол.понят. слов. Київ: МАУП., 2005. С. 434.
62. Горбань О.В. Поняття громадянського суспільства в контексті сучасного цивілізаційного розвитку. Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. 2019. Вип. 41(54). С. 64-74.
63. Горленко В.В. Формування сучасного громадянського суспільства в Україні: особливості впливу держави. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. 2019. Том 30 (69). № 4. С. 221-226.
64. Громадянське суспільство в Україні /Редактори-упорядники: Н.Демчук, Л.Кудіна. Київ : Молодіжна альтернатива, 2004. 57 с.
65. Державне управління : навч. посіб. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко ; за ред. А. Ф. Мельник. Київ : Знання-Прес, 2003. 43 с.
66. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. Київ ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2013. Т. 2. 324 с.
67. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. Київ ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2013. Т. 2. 324 с.
68. Державне управління : словник-довідник / уклад. : В. Д. Бакуменко (кер. творчого кол.), Д. О. Безносенко, І. М. Варзар та ін. ; за заг. ред. В. М. Князева, В. Д. Бакуменка. Київ : Вид-во УАДУ, 2002. 228 с.
69. Державне управління та державна служба : словник-довідник / уклад. О. Ю. Оболенський. Київ : КНЕУ, 2005. 480 с.
70. Доронін І.М. Безпекова сутність функцій держави. Інформація і право. 2020. № 1 (32). С. 66-79.
71. Жукова Є.О. Онтологічні засади публічного адміністрування. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2021. № 3. С. 108-111.
72. Жуковська Я. М., Дранчук Л. М. Міжнародні злочини: правова природа та проблеми класифікації. Право і суспільство. 2016. № 3. Ч. 2. С. 149-154.
73. Зіборєва О. Б. Поняття та ознаки публічного адміністрування. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2021. Вип. 64. С. 220–223.

74. Князєв В., Бакуменко В. Філософсько-методологічні засади державно-управлінських рішень. *Вісн. УАДУ*. 2000. № 2. С. 341–358.
75. Кобзєва О. О. Особливості організації сучасного електорального дискурсу. *Закарпатські філологічні студії : науковий журнал*. 2019. Т. 1. Вип. 9. С. 93-97.
76. Козак І. П. Держава як суб'єкт реалізації інституційних змін у сфері публічного управління. *Вчені записки ТНУ імені ВІ Вернадського. Серія: Державне управління*. 2020. № 3. С. 11-17.
77. Кононова О. В., Пивовар, Н. М. Вплив особистості менеджера на процес прийняття управлінських рішень. Слово і справа Антона Макаренка: український та європейський контексти: матеріали ХХІІ Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 16-17 березня 2023 р.). «Управлінська майстерність керівника закладу освіти», «Управління проєктами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві»: матеріали Всеукр. наук.-практ. семінарів (м. Полтава, 16-17 березня 2023 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. С. 200-202.
78. Купрійчук В. М., Венцель В. Т. Соціальна функція держави та особливості її реалізації в умовах сучасних глобалізаційних викликів. *Ефективність державного управління*. 2019. № 60. С. 103-115.
79. Ліжевський А. Л. Змістовно-понятійна характеристика принципів публічного адміністрування у сфері соціального захисту. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2021. № 3 (73). С. 65-71.
80. Ліжевський А. Л. Правові засади публічного адміністрування у сфері соціального захисту населення. *Право і суспільство*. 2021. № 1. С. 43-48.
81. Мазур А. Регіональна економіка: проблеми відтворення і управління: Монографія. Вінниця: ВАТ «Віноблдрукарня», 2009. 263 с.
82. Мальчиков Ф. В., Толстанов О. К. Роль інститутів громадянського суспільства в публічному адмініструванні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 15. С. 93–99.
83. Мамонова В. В. Публічне управління та адміністрування: співвідношення та суб'єктний склад. *Актуальні проблеми державного управління*. 2020. № 1. С. 29–36.
84. Марущак А.О. Функції держави: визначення поняття. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2019. № 3 (65). С. 17-21.
85. Марущак О.А. Формування та становлення наукової категорії «функції держави». *Форум права*. 2019. № 2. С. 59-69.
86. Миронова Н. Сучасні підходи до оцінки ефективності державного управління. *Актуальні проблеми державного управління : наук. зб. Харків, 2000. № 1(6). С. 15–22.*
87. Мосов С. Системний підхід до керівництва організацією: функція мотивації. *Вісн. УАДУ*. 1998. № 1. С. 132–137.
88. Нагасєв В.М. Публічне адміністрування: електронний навчальний посібник. Харків: ХНАУ, 2018. 278 с.
89. Новий тлумачний словник української мови : у 4 т. 42000 слів / уклад. : В. Яременко, О. Сліпушко. Київ: Аконіт, 2000. Т. 3 (О-Р). 927 с.
90. Новіков Б. В. Основи адміністративного менеджменту / Б. В. Новіков, Г. Ф. Сініок, П. В. Круш. Київ. : Центр навч. л-ри, 2004. 560 с.
91. Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, М. С. Ковтун та ін. ; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків : Право, 2018. 172 с.
92. Пержун В. Дослідження управлінської культури: історія та перспективи в умовах переходу до публічного управління в Україні. *Літопис Волині*. 2020. № 23. С. 143-148.
93. Проблеми реалізації адміністративної реформи в Україні. Київ, 2002. 82 с.

94. Публічне адміністрування : навчальний посібник / О. М. Ястремська, Л. О. Мажник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 132 с.

95. Публічне управління та адміністрування : навчальний посібник / А.О. Дегтяр, О.А. Дегтяр, Х.І. Калашнікова, М.К. Гнатенко. Харків : НАУ «ХАІ», 2021. 128 с.

96. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія / За заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової, Віктора Банаха, Олександра Сосніна, Пранаса Жукаускаса, Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрюкайтене; Запоріж. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2016. 606 с.

97. Цвітков В.В. Державне управління: Основні фактори ефективності. Харків: Право, 1996. 164 с.

98. Чорний О. В. Економічна наука та соціологія: міждисциплінарні зв'язки. Причорноморські економічні студії. 2019. № 44. С. 12-16.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет:

1. Веб-портал «Єдиний державний реєстр судових рішень». URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>

2. Веб-портал «ЛІГА-ЗАКОН». URL: <https://ips.ligazakon.net/>

3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. Розділ «Рішення уряду». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npasearch/>

4. Офіційне інтернет-представництво Президента України. Розділ «Документи». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/all/>

5. Офіційний веб-портал «Судова влада України». URL: <https://court.gov.ua/>

6. Офіційний веб-портал Бюро економічної безпеки України. URL: <https://esbu.gov.ua/>

7. Офіційний веб-портал Верховного Суду. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>

8. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. Розділ «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>

9. Офіційний веб-портал Вищого антикорупційного суду. URL: <https://hcac.court.gov.ua/hcac/>

10. Офіційний веб-портал Вищої ради правосуддя. URL: <https://hcj.gov.ua/>

11. Офіційний веб-портал Державного бюро розслідувань. URL: <https://dbr.gov.ua/>

12. Офіційний веб-портал Державної кримінально-виконавчої служби України. URL: <https://kvs.gov.ua/>

13. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України. URL: <https://ccu.gov.ua/>

14. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/>

15. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. Розділ «Рішення Європейського суду з прав людини». URL: <https://minjust.gov.ua/m/rishennya-schodo-ukraini-vineseni-evropeyskim-sudom-z-prav-lyudini/>

16. Офіційний веб-портал Національного антикорупційного бюро України. URL: <https://nabu.gov.ua/>

17. Офіційний веб-портал Національної академії правових наук України. URL: <https://nals.com.ua/>

18. Офіційний веб-портал Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

19. Офіційний веб-портал Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>

20. Офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора. URL: <https://gp.gov.ua/>

21. Офіційний веб-портал Пенітенціарної академії України. URL: <https://pau.edu.ua/>

22. Офіційний веб-портал Ради національної безпеки і оборони України.
URL: <https://www.rnbo.gov.ua/>
23. Офіційний веб-портал Служби безпеки України. URL: <https://esbu.gov.ua/>